

FOKOZATOK KÖNYVE¹

12. Homília: az Egyház rejtett és nyilvános szolgálatáról

<288> 1. Testvéreim, illő hozzánk, hogy - mivel hisszük, hogy van titkos lemondása a szívnek, amely elhagyja a földet, és belép a mennybe - lemondjunk testben is a vagyonunkról és örökségünkről, s így őrizzük meg mindenki Megmentőjének [*mahe' kul*] parancsolatait; és tudjuk, hogy van titkos imádsága a szívnek [*šluto' ksito' dlebo'*] annak számára, aki „meg van kötözve” Urunk által, és igazán medítál Őrajta. Imádkozunk testben is, a szívünkkel együtt; ahogyan Jésuá áldást adott, s imádkozott testben és szellemben is; és az apostolok és a próféták így imádkoztak. Ne legyünk híján az észnek, <olyanok,> akik nem engedelmesek atyáik iránt. Ne taszítsuk el szellemi atyáinkat, és <ne> szerezzünk atyákat a testben, akik nem igaziak, és <ne> térjünk el Urunk <s> hírnökei [*koruzawhi*] igazságától. S mivel tudjuk, hogy létezik börtje [*šawmo'*] a szívnek, a gonosz gondolatoktól rejtve, <ezért> börtöljünk láthatóan is, ahogyan Urunk börtölt és az első és utolsó hírnökei. És mivel tudjuk, hogy a test - rejtett templom, és a szív - rejtett oltár <azon> istentiszteletre, mely a szellemben <van> [*dabruho'*], szorgoskodjunk e nyilvános oltáron s e nyilvános templom előtt, hogy - mivel fáradozunk bennük - létezzünk örökkön-örökké a szabad, nagy egyházban, mely a mennyben <van,> és azon oltáron, mely a szellemmel [*bruho'*] díszítettett és emeltetett, amely előtt angyalok szolgálnak, és mindnyájan a szentek, és Jésuá papként szolgál, és áldást oszt előttük és reájuk és minden oldaluk felől; s mivel tudjuk, hogy a tökéletesek [*gmire'*] Jésuában, a Felkentben [*Mšiho'*] merítkeznek alá, és titkosan megtisztíttatnak, higgyünk és szilárdan bízunk ebben a keresztségben [*ma' mudito'*], amely látható - a szellemé ez, és kiengesztel, és eltávolítja a bűnököt, annak javára, aki hisz benne, és alámerítkezik benne, és jót cselekszik.

2. Mert nem hiába állították fel Urunk és első és utolsó hírnökei az egyházat és az oltárt s a keresztséget, ezeket, amelyek láthatóak a test szemeinek; hanem hogy azoktól a dolgoktól, melyek láthatók, eljussunk azokhoz, amelyek nem láthatók - mert az égben <vannak> - a hús szemeinek; hiszen a testünk templom lesz,

¹ A Kmoskó Mihály megállapította kritikai szöveg alapján: Ktobo' dmasqoto'..., 285–303. Csúcsos zárójelben < > egyrészt Kmoskó kiadásának hasábszámait, másrészt a szövegben nem szereplő, de odaértendő szavak; szögletes zárójelben [] az eredeti terminusok.

és a szívünk oltár, és meneküljünk <oda,> és lépjünk be belé, amíg ebben az egyházban vagyunk, amely látható, annak papságával és szolgálatával együtt, amelyek jó példák minden emberfiának, akik imitálják <őket> az egyházban virrasztással és böjttel s Urunk és hírnökei önmegtartóztatásával – és <mi ezt > tesszük és tanítjuk.² S amikor <már> nagy alázatosságban vagyunk, és tisztelünk mindenkit az emberek között, nagyokat és kicsiket, <akkor> megnyilvánul számunkra ez a mennyei egyház és ez a szellemi oltár, és áldozunk rajta hitet szívünk imádságával és testünk kérésével; mert hiszünk ebben a szentélyben, amely látható, és valóságos számunkra ez a papság, amelyik szolgál benne; hiszen minden, ami ebben az egyházban van, ama titkos egyház képmására alapul. De ha kételkedünk, és megvetjük ezt a nyilvános egyházat és ezt a látható oltárt s ezt a látható papságot és ezt a megváltó keresztséget, <akkor> a testünk nem templom, és a szívünk sem oltár, és nem a dicsőség palotája. S ez a mennyei egyház és az oltára és a ragyogása és a papsága nem nyilvánul meg számunkra, ahol összegyűlnek mind a szentek, akik tiszták a szívükben, és lakoznak annak dicsőségében, és örvendeznek ragyogásában, mert nem vetik meg ezt az áldott nevelőt, amely minden nap jó küldötteket szül és nevel és küld ebbe a nagy mennyei egyházba. <292> Nyilvánvaló ez az egyház, amely látható minden egyes embernek, melynek oltárát és keresztségét és papságát Urunk rendezte el, mivel imádkozott [*šali*] benne Urunk s az Ő küldöttei, és alámerítkeztek benne, és feláldozták benne az Ő testét és véréit, és papként szolgáltak benne igazán. Az egyház az igazságban [*bašroro*] van, és áldott anya <ő,> aki neveli minden szülöttét és a testet és a szívet, amelyben Urunk lakik. S a szellem miatt, amely lakozik benne <a szívben,> valóban templom ő <a szív> és oltár. Mert Urunk ott lakik, amint írva van, mert testetek – az Úr templomai, és belső emberetekben lakik a Felkent.³ Mert abból az egyházból, mely a mennyben <van,> kezdett minden, ami szép, létezni, és onnét fénylett nekünk a világosság minden végen.⁴ S ennek mintájára van az az egyház, amelyik a földön van, valamint annak papja és oltára; és szolgálatának előképére [*wabtupso*] szolgál a test kívül, és működik papként a szív belül, s őhöz hasonlóknak, és őutána mennek, amikor szorgoskodnak ebben a látható egyházban. Mert ez nagyobb mindennél: az egyház, és ő minden alámerítkező anyja, és pedig különösen azért, mert Urunk személye benne jelent meg, és Ő világít benne.

3. S az embereket mint gyermekeit szüli ez az egyház és annak oltára s keresztsége, és <az emberek> tejjel <táplált> csecsemők mindaddig, míg elválasztottak <nem lesznek,> és azután eljutnak a test és a szív növekedéséhez és megismeréséhez, és testüket templomokká teszik, és szívüket oltárokká, és olyan eledelt esznek, amely

² Mt 5,19.

³ 1Kor 6,19.

⁴ Szó szerint így: *bkulhun sawme*; Kmoskó: *in cunctis finibus*; Brock: *The Syriac Fathers*, 48: „in all directions.”

szilárd, és jobb a tejnél, mindaddig, míg tökéletesek <nem lesznek,> és eszik Őt, az Urat igazságban, ahogyan mondta: „Aki engem eszik, az is élni fog énáltalam.”⁵ S amit esznek, az igazi eledel – amint mondotta az Apostol [šliho], hogy „a tökéleteseké az igazi eledel; azoké, akik erősen gyakorlottak”⁶ ahhoz, hogy „megértsek: mi ez a magasság és mélység s hosszúság és szélesség.”⁷ Utána jönnek ebbe a magasságbeli egyházba, s <az> tökéletessé teszi őket, s belépnek Jésuá Királyunk e városába, és tevékenykednek ott, ebben a nagy és kiváló palotában, minden élő és tökéletes <lény> anyjában. Ezért nem vetjük meg a látható egyházat, amely a nevelője minden szülött<jé>nek. És nem vetjük meg ezt <az egyházat,> a szívét, amely erő minden gyöngé számára; és arra vágyunk, amely a mennyé, amelyik tökéletesít minden szentet [qadiše’].

4. E három egyháznak tehát élete van, nekik és a rítusuknak; azonban „kiválóbb egy dicsőség, mint <más> dicsőség.”⁸ Aki pedig ennek az egyháznak a szolgálatából huny el, és nem jut el a szívéhez és a mennyéhez, <az> bűnök nélkül távozik e világból, és erényes, és jótettei követik őt. De aki a szív <egyház>ából huny el, kiválóbb; és aki szívében eljut ahhoz az egyházhoz, mely a mennyben <van,> és így huny el, áldott annak a lelke; mert tökéletes [gmiro’], és megy, látja Urunkat szemtől-szembe. Amikor tehát igyekvő az ember ebben az egyházban, mely látható, <akkor> van a szív <egyház>ában és a mennyében – mint amikor alámerítkezik az ember ebbe a vízbe, mely látható, általa abba a tűzbe és szellemben merítkezik alá, melyek nem láthatóak –; és amint valaki, aki hisz, szeret, és aki szeret, tökéletes, és aki tökéletes, uralkodik;⁹ de e látható keresztség nélkül senki sem merítkezik alá tűzbe és szellemben. És ezen egyház nélkül, mely látható, senki sem lesz a szív egyházában és a menny egyházában. S ha valaki eltávolodik tőle, és a hegyen szolgál,¹⁰ az bűnös vagy eltévelyedett. De akárhol van is <egy ilyen személy,> igazság kellett volna legyen a számára <az,> hogy a <látható egyház>ban van az élet; és nem fogja megszegni a szövetségét.

5. Mert amiként egy nevelőanya, aki felnevel egy neveltet, megtanítja neki, hogy kenyeret egyék, ami jobb, mint a tej; ugyanúgy ez az egyház, mely látható, megtanítja nekik, gyermekeinek, hogy olyasmit egyenek, ami jobb és sokkal nagyobb, miáltal <297> nőni fognak. Nem azért, mert az egyháznak nincs étele annak számára, aki a nevelt gyermeke, hanem a gyermek gyengébb az ételnél, s az ő számára

⁵ Jn 6,57.

⁶ Héb 5,14.

⁷ Ef 3,18.

⁸ 1Kor 15,40–41.

⁹ Brock: The Syriac Fathers..., 61, jegyzete itt a *Tamás-evangélium* 2. Krisztus-mondására utal; lásd Patterson – Robinson: The Fifth Gospel, 7.

¹⁰ Brock: The Syriac Fathers..., 61, jegyzete szerint itt talán – Jn 4,21 alapján – a zsidókeresztyenyekre lehet gondolni, de a passzus mindenestre „homályos.”

a tej a hasznos. S nem <is azért, mert> a szellem [*ruho*], amely a látható egyházban szolgál, gyengébb annál, mely a szívé, és annál, mely a szellemé. Mert egyetlen <az,> ami szellemként szolgál nekik, hármuknak. Hanem Ádám fiai nagyon gyengék. S ha <az egyház> nem neveli őket mint gyermekeket, nem lesznek képesek elfogadni az igazi eledelt. És ha nem <így tesz, akkor> milyen nevelőanya az, akinek sok fia van, akik között <van> harmincéves, és akik között <van> harmincnapos? Vajon képes rá, hogy egyugyanazon eledelt adjon nekik? Ha csak egyetlen, igazi eledelt tesz eléjük - meghal a harmincnapos, de felnő a harmincéves. S ha csak tejet ad nekik, élni fog a harmincnapos, és meghízik; de szenved a harmincéves, és meghal. Emiatt Urunk és apostolai is - akik minden ember vezetői - a harmincnaposnak megparancsolják, hogy „Ne egyél együtt a házasságtörőssel, és ne vegyülj a paráználkodókkal és kicsapongókkal és káromlókkel és senkivel, akinek gonoszak a cselekedetei.” De a harmincévesnek azt mondják: „Fogadd el a betegek betegségét, és legyél minden mindenekkel, és ne mondd senkinek, <300> hogy ‘pogány’ vagy ‘tisztátalan’ vagy ‘gonosz,’” még ha ez így <is> van. És tételezz fel mindenkit mintegy jobbnak magadnál - s így nősz meg te.”

VI. S mindenkinek valami <olya>t parancsoltak, ami illő hozzá. Mert a harmincnapos, ha a gonoszok házába jár, elpusztul. De a harmincéves, ha a gonoszok házába megy, megtéríti őket; és ha nem térnek meg, ő nem pusztul el, mert férfivé vált a szellemben. S másfelől ugyanígy megparancsolják annak, akinek gyermek<i> a természete, és nem tudatos [*hašiš*], hogy szolgáljon, és <csak> aztán rájön <kemény eledelt,>¹¹ mígnem megerősödik. Mert nem a kenyeret sajnálta az Apostol, hanem <attól tartott,> nehogy amikor a látható munkától eláll <valaki,> és a titkos munkát nem tudja végezni, butaságot tanuljon és hamisságot és rágalmat, és belecsúszson a szenilis fecsegésbe és gúnyolódásba s kinevetésbe s pereskedésekbe, melyek nem igazságosak,¹² s el <ne> felejtse, hogy keresztény [*kristyona*]. Annak tehát, aki felnőtt az értelmében s tudatos a szívében, és tudja végezni a munkát, mely nem látható, azt mondta Urunk s tanítványai, hogy „Nem fogsz aggódni tested miatt, hogy mit fogsz felvenni, sem pedig lelked miatt, hogy mi<vel> fogod táplálni.”¹³ Hanem „ami fent van, te <azt> keresd, és ami fent van, <azon> gondolkodj!”¹⁴ Mert az, aki ilyen, képes kiigazítani s megbékíteni és figyelmeztetni s tanítani az ember fiait, hogy tetszenek <301> minden<ek> Megmentőjének; és eltávolítani az ember fiaitól az <olyan> tetteket, melyek nem igazságosak és megbízhatóak, amelyek nem hasznosak, és a gúnyolódást és kinevetést, amely nem szükséges, s a gyűlöletes szavakat s rossz cselekedeteket. E viselkedései s e haszna miatt nem engedi Urunk azt,

¹¹ 2Thess 3,12.

¹² 1Tim 4,7.

¹³ Mt 6,26.

¹⁴ Kol 3,1.

aki mindenki segítője, a földön dolgozni, mert megmondta neki, mint Simeonnak, hogy „ha szeretsz engem, legeltesd nekem nyájamat s juhaimat s nösténybárányaimat s hímbárányaimat.”¹⁵ S nem képes az, ki a Felkent nyáját legelteti, arra, hogy elmenjen <ökröt> járomba tenni s a látható földet művelni. Hanem összegyűjti és legelteti s megbékélteti a nyáját, hogy <az> békébe legyen hozva neki, és fedetlen lesz az orcája ama napon szemben azzal, aki megparancsolja neki, hogy „Legeltesd nekem nyájamat s nösténybárányaimat és hímbárányaimat.”

VII. Boldog az, aki belép abba az egyházba, mely a mennyben van, amelyben valóságosan ragyog Urunk; amiként ragyog ez a Nap, mely látható, erre az egyházra, amely látható, és a test ezen templomaira. Mert ezektől hányszor megy le ez a Nap? de attól <az egyháztól,> amely fent <van,> nem távozik el Urunk és Megváltónk, Jésuá, a Felkent arcának világossága. Mert bár Urunk minden helyen <jelen> van, mégis ebben: a mennyei egyházban látható világosan. De azok, akik megalázkodnak és megnyugodtak, és kedvesek mindenki iránt, és küzdenek és harcot folytatnak a gonosz szellemek ellen <304> egyedül, s megtisztították szívüket a gonosz gondolatoktól – amint mondá az Apostol, hogy „a harcotok nem a hús és vér fiaival volt, hanem a hatalmasságokkal s urakkal és gonosz lelkekkel és a pusztító sátánnal”¹⁶ –, és azok, akik megküzdöttek az ördöggel, és legyőzték őt, ezt az egyházat, melyben Urunk valóban megnyilvánul, érdemlik ki; amely minden fölött van, és az Ő arcának ama ragyogó fényét fogadják be. Mert megmondta Urunk, hogy „boldogok, akik tiszták a szívükben, mert ők látni fogják az Istent.”¹⁷ Mert ha vannak is más boldogságok és más helyek, mindenkinek az ő cselekedetei szerint; mégis ama nagy helyre <csak> azok emeltetnek fel, kik megtisztították a gonoszságtól s a megvetendő gondolatoktól, és látják azt. S megdicsőülnek Urunkkal, Jésuával együtt, és megkapják az áldást az Ő papi méltóságától. Mert ki fog felmenni az Úr hegyére, s ki fog lakni az Ő szentségének hegyén? Ami a mennyei egyház. Az, úgymond, „aki <nek> tiszták kezei, s kiválasztott a szívében;”¹⁸ az, úgymond, áldást [*burkto*] fog átvenni az Úrtól, és megigazulást [*zadikuto*] Istentől, Megváltónktól. Aki Urunk Jésuá, a Felkent, dicsőség [*šubho*] Neki örökkön-örökké! – Véget ért a tizenkettedik homília [*mimro*] a titkos és a nyilvános egyház szolgálatáról [*tešmešto*].

¹⁵ Jn 21,15–17.

¹⁶ Ef 6,12.

¹⁷ Mt 5,8.

¹⁸ Zsolt 24,3–5.

BIBLIOGRÁFIA

- Brock, Sebastian, transl.: The Syriac Fathers on Prayer and the Spiritual Life. Cistercian Studies, Volume 101, 1987.
- Kmoskó Mihály, ed.: Ktobo' dmasqoto' – Liber graduum = Patrologia Syriaca – Malponuto' d'abohoto' suryoye' Vol. 3. Parisii: Ediderunt Firmin-Didot et socii, 1926. E codicibus [...] edidit, praefatus est dr. Michael Kmosko in Universitate Budapestensi professor.
- Patterson, Stephen J. – Robinson, James M.: The Fifth Gospel: the Gospel of Thomas Comes of Age. Harrisburg, PA: Trinity Press International, 1998. (Online kölcsönözhető itt: [archive.org](https://www.archive.org))